

دو منظر مهاجر

بازآفرینی منظر دو باغ گورکانی در دهلی و کابل

چکیده | زمینه‌گرایی در ادبیات مدرن از اصول اولیه مورد توجه در باغ‌سازی گورکانی بوده است. دو تجربه ارزشمند بازسازی باغ مقبره همایون و باغ بابر نشان‌دهنده اهمیت انتخاب سایت و مکان‌یابی باغ نسبت به بستر طبیعی خود است. این دو پروژه مرمت در ابعاد مختلف بیانگر نکاتی در زمینه‌های مختلف فضا‌سازی، طرح کاشت، احیای شبکه آبی باغ و مرمت راه‌ها و کف‌سازی‌هاست. توجه به سه وجه هندسه و کارکردهای فضایی، طرح کاشت مثمر و غیر مثمر باغ و سیستم یکپارچه آبی برای هریک از این دو باغ سیاست‌ها و راهبردهای نزدیکی را به دنبال داشته است که همگی در راستای احیای صحیح و مطابق با اسناد موجود اتخاذ شده‌اند. فارغ از انتخاب ماهرانه سایت، این مناظر با سیستم‌های ساده تفکیک فضا، به هم پیوستگی آب به عنوان یک عنصر زیباشناسانه و سودمند و تکمیل ساختار فضایی با انبوه گیاهان مثمر و تزئینی، قابل شناسایی هستند. هرچند این باغ‌ها در اساس برای استفاده و لذت شخصی ساخته شده بودند، امروزه بخشی از فضای شهری هستند که تغییرات آنها در بستر شهر با مشخصه‌های زیر قابل شناسایی است:

- ۱- تغییر کاربری: از ملک شخصی به پارک تفریحی؛
- ۲- ویژگی‌های کاشت: از باغ میوه به پارترهای چمن‌کاری شده؛
- ۳- ترکیب بندی فضایی: از تراکم و انباشتگی به گشودگی و دید باز. کاربرد عملی و نظری این جنبه‌ها عمیقاً بر برنامه‌های ناظر بر حفاظت و نگهداری در آینده تأثیر می‌گذارد.

واژگان کلیدی | باغ مقبره همایون، باغ بابر، مرمت باغ، بنیاد آقاخان برای فرهنگ.

محمد شهین استاد
پازنشسته معماری، مدرسه
معماری دهلی نو، هند

mshaheer27@gmail.com

ترجمه: نفیسه سیده،
کارشناس ارشد معماری
منظر، دانشگاه تهران

Nafise86@gmail.com

لیلا چاهدی، کارشناس ارشد
معماری منظر، دانشگاه تهران

Nahal_jhd@yahoo.com

تصویر ۲: بازسازی باغ مقبره همایون با هدف حفظ ایده‌های اولیه باغ و با توجه به روابط میان مسیرهای حرکت و باغچه‌ها انجام شد، دهلی نو، هندوستان. مآخذ: آرشیو راتیش ناندا.

Pic 2: Reconstruction of the Humayun Tomb Garden was done with the basic idea of maintaining the first ideas of garden design and with respect to the direction of motion and the gardens. Source: Archive of Ratish Nanda.

- تغییر در نحوه کاشت در بخشی از تراس‌ها به منظور برگرداندن باغ به حالت باغستانی و سرسبز پیشین خود؛
- تبدیل باغ به یک باغ عمومی برای استفاده امروزی.

• کارکردهای اصلی باغ‌ها

با استفاده از مشخصات مقطع فعلی موجود در زمین باغ می‌توان به بازسازی تراس‌هایی پرداخت که در حال حاضر هیچ اطلاعات واقعی در مورد ساختار دقیق اولیه آنها وجود ندارد. چهار نوع کاربرد کلی در بازسازی طرح‌های پیشنهادی فضاهای باز باغ وجود دارد:

۱. حوزه آرامگاه در تراس‌های بالایی، که می‌تواند به عنوان یک محدوده توریستی، بخشی از بازدیدکنندگان را جذب کرده و به ناحیه‌ای آرام تبدیل شود؛
  ۲. محور مرکزی (قلب باغ) که طبیعتاً با حوض‌ها و جوی‌های آب روانش، مانند یک نقاشی باقی مانده از قرن ۱۹ مهم‌ترین جاذبه باغ به شمار می‌رود و تجمع مردم در این مکان، منظر باغ را به شدت فعال و پویا نشان می‌دهد (تصویر ۳)؛
  ۳. فضاهایی برای پیک‌نیک و استراحت در سایه خنک درختان باغ؛
  ۴. فضاهای بزرگ ورودی که فعالیت‌هایی مانند انتظار و تجمعات تشریفاتی در آن رخ می‌دهد.
- هریک از این فعالیت‌ها جای خاص خود را در طرح باغ و ورودی‌های آن دارد و به طور مجزا طراحی شده‌اند، یکی برای عموم مردم در انتهای غربی و دیگری برای مراسم تشریفاتی در جنوب شرقی ورودی.

بر ارتباط نزدیک بین باغ‌های مغول و کشاورزی تأکید دارند. به این ترتیب باغ‌ها که معمولاً براساس ابعاد زیباشناسانه و به عنوان بازتابی از بهشت به عنوان یک بعد مهم و حیاتی تفسیر می‌شوند، بعدی کاربردی یعنی تولید محصولات کشاورزی نیز دارند.

بررسی درجه تقدم و تأخر این موارد، روشی را در ساخت باغ آشکار می‌کند. فرایندی قابل تقلید در بازسازی و نگهداری باغ که موجب تکامل پروژه می‌شود. به طور کلی انگیزه کشاورزی در طرح کاشت باغ‌های گورکائی بسیار مشهود است. این باغ‌ها به جز فراهم آوردن خلوتی بهشتی برای ساکنانش، حاصلخیز و سودمند نیز بوده‌اند.

طرح بازسازی باغ بابر

مرمت باغ بابر، اولین پادشاه گورکائی توسط بنیاد معماری آقاخان انجام شده است. از این باغ تنها آثاری مختصر بر زمین به جای مانده و سیستم‌های آب و کاشت آن عملاً از بین رفته بود، بنابراین بازسازی بستر و سطوح تراز زمین اولویت داشت. سیاست کلی مرمت منظرین باغ بابر دخالت حداقلی با توجه به هندسه باغ بوده، به طوری که بازسازی آن با استفاده از نشانه‌های قابل مشاهده و اسناد تاریخی موجود صورت گرفته است و در محور مرکزی یا در بین مسیرها، از ایجاد هرگونه ساختار فیزیکی جدید جلوگیری شده است. سیاست‌های کلی طرح بازسازی باغ بابر عبارتند از:
- بازگرداندن منظره‌ای که بقایایی قابل رؤیت تاریخی را در خود دارد با کم‌ترین دخالت در هندسه؛

مقدمه | انتخاب سایت و موقعیت یابی باغ در تطابق

با ویژگی‌های منظر بومی در ساختار بیشتر باغ‌های گورکائی در هندوستان نقش ویژه‌ای دارد. ساختار این باغ‌ها با پتانسیل‌های سایت هماهنگ است که در ادبیات مدرن، از این رویکرد تحت عنوان "حساس به زمینه" یاد می‌شود. در باغ گورکائی، ارتباط بصری قوی بین باغ و منظر وسیع باعث شده فضای داخلی باغ، گاه در مقایسه با صحنه تمام‌نمایی که از نظرگاه آن دیده می‌شده، کم‌اهمیت‌تر باشد. این مناظر زمانی شامل مناظر طبیعی بکر یا مناظر کشاورزی بودند، که متأسفانه امروزه به مناظر شهری تبدیل شده‌اند و این جنبه حیاتی از روح حاکم بر این باغ‌ها تقریباً بازنیاقتی است. علاوه بر رویکرد هوشمندانه در صحنه‌آرایی و انتخاب ماهرانه سایت، سه جنبه دیگر از این باغ‌ها قابل توجه است:

۱. به کارگیری هندسه ساده و دقیق و تکنیک‌های تقسیم فضا: در سنت پارسی مفهوم باغ و فرش به طور روشن سرچشمه هندسی و مفهومی یگانه دارند؛ چنانکه طرح فرش‌های ایرانی از باغ‌های الهام می‌گیرند و باغ‌های پارسی، نقش فرش‌ها را منعکس می‌کند.

۲. سیستم یکپارچه آب‌رسانی به عنوان عنصری کاربردی و زیباشناسانه: مشخصه‌های تزئینی کاربرد آب در باغ‌های گورکائی هند، همگی از سیستم پیشرفته و یکپارچه آبیاری باغ و زمین‌های کشاورزی ایران نشأت گرفته‌اند.
۳. قرارگیری چارچوب فضایی با انبوهی از گیاهان سودمند در جهت کشاورزی و تزئین: تحقیقات انجام شده

Pic 1: This image of the gardens and large shading trees is a public scene of Babur garden and the other gardens of that period in which landscape was designed to create such scene as its third function. Source: Archive of Ratis Nanda.

تصویر ۱: این تصویر از باغ‌ها و درختان بزرگ سایه‌دار، صحنه‌ای عمومی از تصاویری از باغ بابر و باغ‌های هم دوره آن است که در کارکرد سوم، منظر برای ایجاد صحنه‌هایی این چنین طراحی شده است. مأخذ: آرشیو راتیش ناندا.

Pic1
تصویر ۱

باغ مقبره همایون

• راهبردها و سیاست‌های مرمت

مقبره همایون اولین و مهم‌ترین مقبره تکمیل شده در مراحل اولیه رژیم گورکانی است (تصویر ۲). بازسازی باغ مقبره همایون از قدیمی‌ترین نمونه‌های گورکانی، با هدف نشان دادن برخی ایده‌های طبیعت‌پیشین باغ و توجه به روابط میان مسیرهای حرکت و باغچه‌ها انجام شد. به خاطر نشست زمین در طول سال‌ها در بسیاری از نقاط، مسیرهای مذکور تنها به تراز پایینی تراز زمین افت کرده، بلکه گاه زیر خاک پنهان شده بودند. لازم بود در محدوده‌ای به وسعت ۲۰ هکتار لایه‌ای به ضخامت حدود ۲۰ سانتی‌متر از خاک موجود برداشته شود تا سطح باغچه‌ها، مطابق با رویه سنتی باغ‌سازی، پایین‌تر از سطح مسیرهای حرکت قرار گیرد (تصویر ۳).

یکی از مهم‌ترین دستاوردهای بازسازی باغ مقبره همایون احیای موفق بخش وسیعی از سیستم آبیاری آن بود که روح زندگی را به باغ بازگرداند. سیستم آبیاری مذکور شامل احداث سطوح آب گذر در جوی‌های احیا شده، به منظور دست‌یابی به شیبی بود که آب از آن جاری شود. تنظیمات ظریف برای درپوش جوی‌ها و مسیرها و معرفی یک سیستم پمپ و چرخش به منظور کاهش هدررفت آب، از دیگر اقدامات صورت گرفته در این راستا بود.

(Ficus)، آلبالو (Ficus)، بادام (amygdalis)

این درختان در ترکیب با درختچه‌ها و بوته‌هایی نظیر ارغوان (cerus) استفاده شدند.

به طور کلی تمام درختان در منطقه کابل بومی همان منطقه‌اند و یا آنطور که در متون تاریخی ذکر شده برخی درختان مانند ارغوان به آن منطقه آورده شده‌اند.

درختان بزرگ به باغ ساختار می‌بخشند. درختان میوه در کشتزار باغ، فراهم‌کننده توده پوشش گیاهی و مکمل فضای محصور موجود در باغ هستند. از این دست می‌توان به بوته‌های کوچک ارغوان اشاره کرد که تنوع رنگی و شکوفه‌دهی را در فصول مختلف به بار می‌آورند.

در لایه خارجی طرح کاشت که در کنار دیوار مرزی با یک مسیر از آن جدا شده، درختان بزرگی مانند گردو (به ارتفاع ۲۰ متر) و یا زبان‌گنجشک (به ارتفاع ۱۰ متر) کاشته شده است. منطقه بعدی که به عنوان باغ متراکم میوه پیشنهاد می‌شود، متشکل از درختان بزرگ‌تر میوه مانند توت، انجیر و زردآلوست. بین این فضا و فضای مرکزی، باغی با درختان کوچک و پراکنده میوه و بوته‌های ارغوان است که فضایی را جهت تفریح ایجاد کرده است. ایده جالب توجه در این فضاها آن است که در طول محور مرکزی برخی از درختان با گل‌های دایمی مانند گل‌های رز افغانی و انبوه در فصول خاص با رنگ‌های متنوعی شکفته است.

• سیستم آبرسانی

به احتمال زیاد، کانال آب مرکزی (که در حال حاضر پنهان است)، منبع آبیاری اصلی دو طرف باغ بوده است. با توجه به منطق و اصول سیستم‌های آبرسانی، سیاست‌های حفاظت از باغ‌های تاریخی، معمولاً میان عناصر مرتبط با کارکرد تزئینی آب و عناصر مربوط به سیستم آبرسانی تمایز قایل می‌شوند. اما رساندن آب به فضاهای باغ و ترکیب آن با کیفیت‌های زیباشناسانه، در سیستم منظم آبیاری سنتی باغ ایرانی و گورکانی به چشم می‌خورد. به طور کلی در بسیاری از نمونه‌ها نمی‌توان نقش واقعی کانال‌های آبیاری روباز را به آنها برگرداند. این امر به آن دلیل است که به کار انداختن مجدد این جوی‌ها، نیازمند سیستم‌های کارآمدتر پمپاژ برای باز یافت آب و کارگذاری لوله‌های آبیاری کارآمدتر است. در حفاری‌های باستان‌شناسی باغ بابر سطوح اصلی مربوط به کانال مرکزی که از ویژگی‌های اصلی باغ بود، کشف شد. در طول سال‌های اخیر نیز، تغییرات فراوانی در سطوح تراز آن رخ داده است. طرح بازسازی باغ با نهایت توجه به ویژگی‌هایی که براساس تصاویر، اسناد بایگانی و اندازه‌گیری‌های بسیار دقیق از کاوش‌های حفاری، تهیه شده و محوطه تاریخی و باارزش باستان‌شناسی زیر باغ تا حد ممکن، دست نخورده نگه داشته شده است.

• سیستم طرح کاشت

به دلیل شرایط تاریخی باغ بابر و نیز سادگی ذاتی آن، طرح کاشتی وسیع و ساده، شبیه نقاشی‌های مینیاتور در این باغ به چشم می‌خورد که در باغ‌های دیگر گورکانی دیده نمی‌شود. به همین دلیل فضاهایی که به حالت باغ‌های عمومی ثبت شده‌اند، قابلیت این را دارند که تغییرات بزرگی را بپذیرند. به عنوان مثال اقدامات اخیر که در آرامگاه همایون واقع در دهلی نو انجام شده، سعی در ترویج الگویی "باغ مانند" برای کاشت درختان و توجه به کاشت فضاهای پیرامونی بوده است.

درختان پیشنهادی در طرح کاشت باغ برابر از میان سه دسته اصلی انتخاب شدند:

۱. درختان بزرگ شاخ‌و برگ‌دار برای ایجاد سایه مثل چنار (Platanus)، گردو (Juglans)، زبان‌گنجشک (Fraxinus)
۲. درختان متوسط تا درختان بزرگ میوه همانند توت (Morus)، زردآلو (Prunus)
۳. درختان کوچک تا درختان متوسط میوه مانند انجیر

مکان یابی باغ‌های گورکانی و سازگاری آن با مشخصه‌های منظر بومی از مهم‌ترین ویژگی‌های این باغ‌ها است. دگرگونی این باغ‌ها در بستر شهر با تغییرات کاربری، طرح کاشت و ساختار همراه بوده است. در طرح مرمت باغ‌های بابر و مقبره همایون ابعاد مختلفی در نظر گرفته شده که علاوه بر توجه ویژه به زمینه بیانگر نگاهی فراتراز دیدگاه دنیوی و مقدمه‌روایتی مفهومی از زیبایی‌های جهان مادی است.

بوت‌ها و پرچین‌ها و گل‌هایی که به طور اتفاقی و نامنظم در قسمت‌های مختلف باغ پراکنده

رویده‌اند.

در مورد طرح کاشت این باغ، پیشنهاد شده که قبل از هر گونه کاشت، تأثیر بصری گزینه‌ها از طریق شبیه‌سازی کامپیوتری و یا روش‌های گرافیکی مشابه که تأثیر بصری پوشش گیاهی موجود را نشان می‌دهد، مورد بررسی قرار گیرند. در تعیین نوع کاشت باغ، منظر با یک توده متراکم از درختان در سراسر باغ عملی و مناسب نبود و بنابراین ایجاد دیدی باز در سراسر باغ به منظور امنیت بازدیدکنندگان مورد توجه قرار گرفت.

درختان انتخاب شده در ترازهای متفاوت، مرکبات و سایر گونه‌ها طبق الگوی منظم کاشته شده بودند. این موضوع نه تنها از لحاظ زیبایی بصری، بلکه از دیدگاه عملکردی نیز مورد توجه بوده است. به عنوان مثال در قسمت‌های مرکزی باغ از گیاهان سرسبز و پرپشت استفاده شده که این انتخاب در کاهش هزینه نگهداری تأثیر بسزایی داشته است.

جمع‌بندی | تجربه بازسازی باغ بابر و همایون بیش از هر چیز نشان دهنده رابطه عمیق باغ با بافت زمینه آن است. از این رو، تصادفی نیست که باغ‌های هند ترکیب فضایی ساده‌ای در حد سادگی دوبعدی یک فرش دارند. بنابراین دید هم در منظر پس‌زمینه و هم در منظر داخل این باغ‌ها، مانند یک نقاشی پویا از شاخ و برگ‌های باشکوه درختان و تصاویر پراحساس آب جاری، متمرکز می‌شود. حیاط‌ها، باغ‌ها و پرسپکتیو باغ، تیپولوژی (گونه‌شناسی) اصلی ساخت فضاهای باز در تمدن گورکانی هستند:

- حیاط توجه را به سمت دیوارها، مهتابی‌ها و ایوان‌هایی که آن‌را محصور کرده‌اند، جلب می‌کند؛
- باغ‌های محصور توجه را به بیرون از دیوارها هدایت کرده و جاذبه‌های آن چون ریزه‌کاری‌های جریان آب، استخر، چشمه، میوه رسیده و گیاهان گلدار را نشان می‌دهند؛
- منظر باغ و یا باغ لذت‌گورکانی، که طرح آن خطی مستطیلی است، دارای مشخصه‌هایی عالی است و تناقض جالب اینکه، مجموعه فضاهای آن نگاهی فراتراز دیدگاهی صرفاً دنیوی دارد.

اگر دایره بررسی باغ‌های گورکانی به حوزه‌های عرفانی و سمبل‌های باغ صوفی گسترش پیدا کند، ایده "منظر"، ایده‌ای درونی و ذهنی خواهد بود. یعنی در حالی که طبیعت و باغ‌های دنیوی نشان دهنده رحمت خداوند و تعمقی والا است، باغ واقعی در قلب یا باطن انسان جای گرفته و مقدمه روایتی مفهومی و فراتراز زیبایی جهان مادی است.

راهبرد اتخاذ شده برای طرح کاشت، باز کردن رابطه گسترده میان مقبره، گستره چمن‌زار و حجم عظیم درختان سایه‌انداز در دوردست بوده است. این راهبرد به منظور یادآوری رنگ و بوی مفاهیم طرح کاشت هماهنگ با چنین باغ‌هایی، در قالب گونه گیاهی، اندازه و چیدمان اتخاذ شد.

• فضاهای

در طول ۵۰۰ سال گذشته این باغ تغییرات و مداخلات متعددی را گذرانده است. سازماندهی و ابعاد اصلی چارباغ سالم و دست نخورده باقی مانده است و مطالعه و تفسیر سایت ضرورت بازسازی و ترمیم را با هدف حفظ مشخصه‌های ساختاری آن نشان می‌دهد. ایده‌های قبلی پلان توجه ویژه‌ای به رابطه بین مسیرها و بستر باغ داشته است.

معمولاً در باغ‌هایی از این دست، اختلاف ارتفاعی قابل توجه میان مسیرهای عبوری و باغچه‌ها دیده می‌شود که به دلیل سیستم غرقابی آبیاری باغچه‌ها توسط جوی‌های آب است. احیای این ارتباط از مهم‌ترین اهداف بازسازی بود. بدین منظور یک پلان خاک برداری دقیق، از شیب‌ها و سطوح تراز موجود در محل‌های کاشت استخراج شد که موجب توزیع یک دست آب و جذب حداکثری و مؤثر آن توسط خاک باغچه‌ها می‌شد (تصویر ۴).

• سیستم آبرسانی

به جریان انداختن مجدد آب و هدایت آن از طریق کانال‌های آبیاری، در باغ مقبره همایون به خوبی اتفاق افتاده است. طرح آن از یک شبکه باریک کانال آب (حدود ۳۰ سانتی متر) که در تقاطع آنها حوضچه‌هایی برای پخش آب وجود داشت تشکیل شده بود. در این سیستم، آب به همه گوشه‌های دیوار باغ می‌رسید. آب از دو منبع یکی در شمال و دیگری در غرب تغذیه می‌شد. شیب کانال‌ها طوری طراحی شده بودند که آب با جاذبه زمین حرکت کند. این سیستم در طول قرن‌های اخیر آسیب بسیار دیده و بی‌استفاده بوده است. تصمیمات زیر در بازسازی سیستم آبی باغ اتخاذ شد:

- تنظیم کف‌سازی کانال‌ها به منظور دست‌یابی به شیب مناسبی که آب بتواند بدون نیاز به نیروی خارجی در آن جریان پیدا کند؛

- تنظیم ارتفاع و شیب درپوش دیوارها؛

- تنظیم ارتفاع کف سازی سطح مسیر پیاده در هر دو سوی جوی آب و محل برخورد با درپوش جوی به منظور ایجاد رابطه یک دست و دقیق بین سطح بالایی درپوش با مسیر سنگفرش؛

- فراهم آوردن امکانات لازم برای پشتیبانی و نگهداری شبکه زه‌کشی و تسهیل فرایند تمیز کردن حوض‌ها؛

- طراحی سیستم گردش آب به منظور کاستن هرچه بیشتر از هدررفت آب که از لحاظ بصری قابل دیدن نباشد.

• طرح کاشت

الگوی کاشت نتیجه مداخلاتی است که در اوایل قرن بیستم در طول دوران استعمار بریتانیا در باغ صورت گرفته و شامل چهار بخش مشخص است (تصویر ۵).

- اولین و مهم‌ترین بخش، درختان بلندی هستند که به طور متقارن در دو طرف

پی‌نوشت

Pic5

تصویر ۵

Pic 5: The planting pattern can be identified in four specific sectors at Humayun tomb garden ,New Delhi, India. Source: Archive of Ratish Nanda.

تصویر ۵: الگوی کاشت باغ مقبره همایون در چهار بخش مشخص قابل شناسایی است، دهلی نو، هندوستان. مأخذ: آرشیو راتیش ناندا.

Pic3

تصویر ۳

Pic 3: At the Humayun tomb Garden, it was essential to take a layer of 20cm of soil away from the pathways in an area of 20 acres due to soil subsidence which had covered the pathways. Therefore, the garden level became lower than the pathway level, New Delhi, India. Source: Archive of Ratish Nanda.

تصویر ۳: در باغ مقبره همایون، به خاطر نشست زمین و پنهان شدن مسیرهای حرکت، لازم بود در محدوده‌ای به وسعت ۲۰ هکتار لایه‌ای به ضخامت حدود ۲۰ سانتی‌متر از خاک موجود برداشته شود تا سطح باغچه‌ها پایین‌تر از سطح مسیرهای حرکت قرار گیرد، دهلی نو، هندوستان. مأخذ: آرشیو راتیش ناندا.

interesting paradox. In other words, while the mundane gardens represent the blessing of God, the true garden is located in the heart of man. In the case the garden is an introduction of a mental narrative beyond the beauty of the material world.

Keywords | Humayun Tomb Garden, Garden of Babur, Conservation of Gardens, Aga Khan foundation for culture.

Two Migrant Landscapes

Mohammad Shaheer, Retired Professor, School of Planning and Architecture, New Delhi, India
mshaheer27@gmail.com

Translated (from the English to Persian):
Nafise Seyede, M.A in Landscape Architecture,
University of Tehran, Iran. nafise86@gmail.com

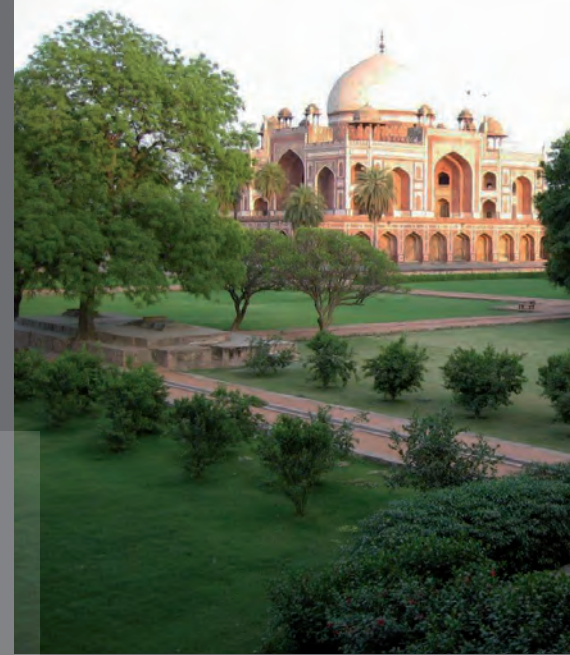
Leila Jahedi, M.A in Landscape Architecture,
University of Tehran, Iran. Nahal_jhd@yahoo.com

Recreation of two Mughal Gardens in Delhi and Kabul

Abstract | Contextualism in modern literature was considered the basic principles of the Mughal gardens. The two valuable experiences on renovation of Humayun Tomb Garden and Babur Gardens demonstrate the importance of site selection and location of the garden at their natural context. These projects represent different considering space, planting pattern, reconstruction of irrigation system of the garden and restoration of roads, water networks and pavements. The three aspects of geometry and spatial function, fruitful and decorative gardening patterns as well as integrated irrigational systems of these two gardens have all resulted in close policies and strategies in order to fulfill an exact restoration in accordance with the adopted documents. Regardless of the expert selection of the site, these landscapes are significantly identifiable owing to the simple systems of space separation, the integration of water as an aesthetic and useful element in completing the spatial structure the garden and creating fruitful and shading plants and trees. Although the gardens were built with the purpose of personal use and enjoyment, they are now considered as a part of the urban area whose change of characteristics in the urban context can be identified by the following:

- 1 - Change in use (function): from being a personal property to a recreational park.
- 2 - Planting features: from being a fruitful garden to green parterres.
- 3 - Spatial composition: from being densely planted to offering openness and angle deposition.

The practical and theoretical aspects may affect the maintenance and usage monitoring programs and their functions in

the future. The general policy of landscape restoration of Babur garden was minimal interference due to the geometry of the garden according to visible landmarks and historical available documents. The planting pattern is as simple as what is depicted in miniature paintings of this garden and inherent the simplicity of the garden. Humayun tomb garden has undergone serious and multiple changes throughout the time. However, the main structure and dimensions of the Char-Bagh was kept intact and the renovation was completed by maintaining its current characteristics. The main purpose of renovating the garden as the first and most important tomb completed in the early stages of the Mughal regime was to show some of natural ideas of the prior garden regarding the relationship between pathways and parterres and successful regeneration of irrigational system to recreate the spirit of life in the garden. Overall, landscape garden or recreation garden of Mughal which has a linear rectangular design includes excellent features and its special spaces indicate a look beyond the mundane beliefs in an